

*J*ESÚS M.
TIBAU
I UN COP DE VENT
ELS DESPENTINA

Notes de color

Notes de Color — 39

I UN COP DE VENT ELS DESPENTINA

JESÚS M. TIBAU

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: març del 2011

© del text: Jesús M. Tibau i Tarragó
© d'aquesta edició: Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9791-861-9

Dipòsit legal: B-9.488-2011

BADAR

Bada, estranyament hipnotitzat pels moviments dels operaris que obren una rasa a la vorera. Un motociclista és a punt de caure a terra a causa de la brusca maniobra d'una furgoneta; una dona gran, d'uns seixanta anys, es guanya un toc de clàxon quan travessa el carrer amb el semàfor vermell (fa temps que no té les cames de quan era jove); els núvols, empesos pel vent, avancen prenent formes estranyes. Però res no destorba l'atenció de la pala que cava, del munt de terra que creix al costat. Sembla que, de sobte, l'agenda atapeïda de tots els dies deixi d'oprimir-li el pit, i el rellotge ja no compti. No pateix per fer tard a la reunió de les onze, ni per l'informe pendent que li reclama de fa mesos el Departament de Personal. No recorda l'últim cop que es va permetre un luxe així: perdre el temps.

Tot i la falta de pràctica, o precisament per aquest motiu, nota que el cos ho agraeix, i sent un benestar especial que li relaxa els músculs, com l'aigua tèbia. Imagina que podria acostumar-s'hi fàcilment, i un pensament que el travessa de dalt a baix l'espanta: i si ha estat equivocant tots aquests anys? Podria donar-se el cas que, malgrat ser un expert en inversió de capital, no hagi sabut treure rendibilitat al seu temps en tot allò que importa. Potser s'ha fixat massa en la pastanaga que li han posat sempre al davant, i s'ha perdut el paisatge. Sembla una estúpidesa que hagi calgut concentrar-se en un pic que puja i baixa, en la suor que rellisca pel front del manobre, per veure-ho tot més clar.

Els segons cauen l'un darrere l'altre, sense empentes ni presses, i les imatges giren com un calidoscopi de colors: els ulls tristos de sa mare,

10 Jesús M. Tibau

després d'una curta visita dos cops l'any; els retrets de la seva dona, que sempre li reclama una mica més d'atenció; els ulls closos dels fills, quan els troba adormits en arribar a casa, sempre massa tard... L'amoïna haver estat cec tots aquests anys, i el molt que hauria pogut gaudir amb un temps mínim per rumiar, només el que es tarda a trobar una avaria a la xarxa municipal d'aigua. Dóna gràcies per l'impuls que l'ha fet aturar-se avui aquí, darrere d'una tanca d'obres, i que li permetrà reconduir la vida.

No entén com ha estat possible el miracle. Ell, que sempre va atabalat pel carrer, sense fixar-se en res que l'envolta, deturat en aquesta cruïlla amb la companyia d'una colla de jubilats que no perden detall de l'obra. Comença a mirar-se'ls detingudament: uns pocs cabells blancs que surten davall d'una gorra (encara fa una mica de fred i se'ls deu gelar la calba); dentadura postissa alguns, ulleres la majoria; uns amb el diari sota el braç, altres, una barra de mig; però tots amb la tranquil·litat a la cara de la feina feta. Són persones estranyes, però als seus ulls hi veu quelcom de familiar.

Llavors, una errada de càlculs dels operaris ho fa esclatar tot. La canonada d'aigua es troba a menys profunditat de la prevista, i un cop de pic definitiu provoca un esvoranc que fa saltar un broll d'aigua de tres metres d'alçària. Tothom crida i fuig corrents, en un intent inútil de protegir-se de la pluja sobtada. Enmig de la disbauxa, recobra el sentit dels dies i la memòria que, de tant en tant, se li'n va. No, avui no fa tard a la feina, ni ahir tampoc. Ja fa deu anys que està jubilat, i cada matí surt de casa amb l'esperança d'oblidar els armaris mig buits, la pols de les lleixes o la tele engegada quan es queda adormit, perquè ningú no l'apaga.

Si es queda gaire temps aquí, plantat a la vorera, mullat, agafarà un calapàndria.

PODER

Ningú no valora l'esforç que invertí a crear la gran obra, ni les nits d'insomni controlant els mecanismes, ni les traves morals que hagué d'empassar-se per al bé de tots. No tothom serveix per dur una càrrega tan feixuga; cal tenir pols de ferro, i saber tancar els ulls si ho exigeixen els fins. En definitiva, ser un elegit, i això no s'ensenya; es porta al ventre, al fetge, als budells, a cadascuna de les fibres dels músculs quan es tiben. Són coses que només pot entendre qui les ha sentides bategar al seu dintre.

Són com criatures, i confia que aviat s'adonaran que en el fons l'enyoren. Tot i que no ho vulguin reconèixer, necessiten una mà forta que els guii, i quan caiguin i es facin mal, correran a buscar-lo amb llàgrimes als ulls. Els espera de braços oberts, com un bon pare, i tornarà sense ànims de revenja, només amb desig d'eliminar la fruita podrida del cistell, d'esquilar un parell d'ovelles negres; té pràctica a embrutar-se les mans.

Tot això ho pensa el general al seu refugi caribeny, de nit, quan es desperta i no pot dormir perquè els fantasmes de mil morts el miren. Quan s'inicià l'aixecament popular, va tenir el temps just per agafar el més imprescindible, la família i pujar a un jet privat. Feia dies que s'ho ensumava i ho tenia tot a punt: el compte corrent a un paradís fiscal i documents delicats a la vora del foc. Cobrir-se bé l'esquena és l'article 1 dels dictadors.

En el més profund del seu dintre, enyora la fascinació del poder. Detectar la tremolor dels rostres davant d'un gest de disgust o la pressa

12 Jesús M. Tibau

amb què tots corrien a complaure un desig absurd. De vegades, es feia l'enfadat només pel goig de veure com es cagaven de por. Altres cops jugava a ser magnànim i regalava cops a les espatlles, si les cartes que havia repartit el dia eren del seu gust.

Un quart de set de la matinada; encara és fosc. Fa sis mesos que va deixar el país, i la nostàlgia dels dies bons, dels “a les seves ordres, general”, comencen a corcar-lo per dintre. Desperta son fill petit. Demà fa quatre anys i vol que tingui un record de l'immens poder de son pare, ara que encara hi és a temps. El xiquet tot just pot obrir els ulls, i l'agafa en braços, amb una tendresa que ha après a amagar perquè, fora dels cercles íntims, el faria vulnerable. El porta mig adormit, pobret, a un balcó de l'ala est de l'edifici, i mira de mantenir-lo despert els pocs minuts que falten. Obre les cortines amb solemnitat de teló de teatre. Quan és l'hora precisa, s'arregla l'uniforme, es posa bé la gorra i amb veu profunda i potent ordena al sol que surti... ara mateix!

LA REVOLUCIÓ

Finalista de l'11è Premi de narrativa curta per Internet Tinet

Treballa en una pizzeria a domicili. No és un lloc per establir-s'hi, només una feina provisional que dura massa: des de fa tres estius. Amb vint-i-dos anys, guanya prou per a les seves despeses i no té pressa per buscar res de millor. Son pare insisteix (sa mare, no tant) que hauria de llaurar-se un futur, que si ara s'encanta se'n penedirà, que ell a la seva edat... Quan va deixar els estudis, els donà un bon disgust, però les aigües s'han calmat, a poc a poc, com un pneumàtic que perd aire i no es desinfla mai del tot. La feina no li agrada. És avorrida, sense al·licients de cap classe, ni esperança de progressar possible. Se'n guarda prou, de dir-ho a casa; no vol donar la raó a son pare per res del món. Hi manté una mena de pols perpetu des que era petit, i no li perdona que, ni tan sols un cop a la vida, s'hagi deixat guanyar als escacs. Si s'analitzés profundament la situació, se'n deduiria un complex d'Èdip mal paït o una lluita antiga pel territori on dos mascles són massa; però tant hi fa, perquè tots dos són de l'espècie de tossuts que no baixen mai del burro. Seria difícil esbrinar quin fou l'autèntic motiu per deixar l'institut; ni ell mateix no ho sap. No era un alumne brillant, ni tampoc el contrari. Només recorda el desencís abstracte que el consumia per dintre, com un Pepito Grillo a la inversa que el portava pel mal camí. Ho veu ara, des d'una distància prudencial, suficient per no esquitxar-se. L'experiència d'aquests anys l'ha dut a l'incipient punt de maduresa on ara es troba. Quan hi pensa, s'imagina com un funambulista damunt la corda que dubta entre fer un pas endavant o deixar-se caure a la xarxa.

Aquests pensaments li vénen al cap de tant en tant, però mai a hores punta de la feina. En aquells moments, com alliberats per un barret màgic, els telèfons comencen a cridar tots alhora i la histèria s'escampa. La pizzeria embogeix amb un descontrol només aparent. Un instant abans de l'hora prevista, la cuina és un mosaic de gustos i colors en formació, com un exèrcit ben rebut abans de desfilars. Soldats i municions esperen ansiosos la batalla; tonyina, ceba, pebrot, xampinyons, olives i pinya; pernil, orenga, pollastre, carxofa i gambes. El tomàquet i la mozzarella, com dos generals de prestigi al capdavant de la tropa, confien en la victòria. Al carrer, per últim cop al dia, les motos s'alineen perfectament una al costat de l'altra. Quan hi ha partit de futbol és pitjor, i les restes de salses, complements i formatges, en un carnaval de colors, acaben fonent-se en ple desori culinari.

A les nou sona el telèfon: una amanida i una quatre estacions, individual. Aquesta veu li ve present; ja ha trucat altres cops. Recorda el to càlid i trist a la vegada, com d'una espelma que es marceix. Li ve al cap la imatge d'un rostre, tot demanant una pizza individual per emportar, també en dimarts, potser fa cinc o sis setmanes. En aquell moment ell era dins la cuina, però la seva presència li va fer girar el cap com si es tractés d'una ordre divina. Ja se n'anava, i només va poder-li mirar els ulls un breu instant: suficient. Aquella fesomia lliga perfectament amb la veu del telèfon. Deu tenir uns trenta anys i tot sembla indicar que La Veu (perquè a partir d'ara, de moment, li direm La Veu) és una persona solitària. Ha calgut que el destí els uneixi perquè ell pugui apreciar-ne la riquesa, com l'astrònom que una nit d'hivern descobreix el foc d'una estrella. Es posa nerviós, sent l'obligació de dir-li mots sorprenents, de seduir amb les paraules; però només li surt un insípid "la pasta, fina o normal?". No, no, no! No és un bon inici i el temps s'esgota. "Us podem oferir de regal unes postres de les nostres?" "Sí, gelat de xocolata belga va bé." Ha estat decidit i ràpid, i ha enfilat millor la seva primera conversa; però la precipitació, els nervis o un atabalament fatal l'han traït: ha penjat el telèfon sense preguntar-li l'adreça! No se'n pot avindre d'una mostra d'estúpidesa així. Ha de mantenir la calma. El telèfon: a la pantalla del telèfon, com un cartell lluminós de benvingut a casa, hi apareix el número de l'última trucada! Mentre respira alleugerit, per si de cas, apunta els dígits i, quan és a punt de trucar, torna a sonar el telèfon: és La Veu.

També s'havia adonat que la comanda estava incompleta, i que un cert atabalament li envaïa els sentits. Potser ha estat el detall del noi de la pizzeria de regalar-li les postres. No rep atencions gaire sovint: viure en soledat té aquestes coses. T'hi acostumes, i mires de viure els avantatges amb intensitat; però, de tant en tant, el silenci i saber que ningú no t'ajudarà a fer el llit o a plegar els llençols poden fer-te mal. Se'n va anar de casa fa sis anys. Una nit va despertar-se amb una estranya inquietud. La llum dels fanals entrava tèbia per la finestra. Quan els ulls s'acostumaren a la foscor, va distingir dalt de l'armari un trofeu guanyat a l'escola, un globus terraqüi amb una bombeta fosa dins i un ninot de felpa. Tot li semblava llunyà, i de tant mirar enrere podria agafar-li mal de coll. Va sentir que ja no pertanyia a aquella habitació, que havia de fugir endavant per poder respondre's les preguntes. No n'ha trobat, de respostes, però ha après a conviure amb els interrogants. Com a parella estable, la soledat no és un bon consell, però és útil flirtejar-hi de tant en tant. Amb la soledat pots compartir tot allò de monstruós i de feble que amaguem als altres. Però, ara, la seva relació amb ningú fa massa temps que dura. L'última parella, més o menys regular, va endur-se el raspall de dents fa onze mesos i, en el seu lloc, només deixà un espai buit a la lleixa del lavabo, que no ha omplert encara. Potser és per tot això que, avui, La Veu, sense armes ni cuirassa, ha sentit la fiblada de la tendresa amb què un noi de la pizzeria li ha pres nota. El pobre s'ha atabalat i ha penjat sense demanar-li les dades. Després, avergonyit, ha dit que ell mateix li portaria l'encàrrec, amb tota la pressa de què és capaç. Aquest petit gest ha trasbalsat la tristesa que amarava el dia. Pensa que no tardarà gaire a arribar el gelat de xocolata belga, la quatre estacions i, amb una mica de sort, un polsim de primavera. Té el temps just per decidir si vol canviar-se de roba, treure's el xandall d'anar per casa i dissenyar el somriure més idoni. Tot plegat ho troba absurd i, passats vint minuts, juga perillosament amb el dubte: arriscar-se o dormir el son tranquil de la resignació.

El noi de la pizzeria ja aparca la moto. Ha tingut sort de trobar molts semàfors verds, i s'ho pren com un presagi dolç. Cal dir que, amb precaució, se n'ha saltat un parell de vermells: guanyar uns quants segons val la pena si pensa en la propina especial que l'espera. Número 47, tercer pis, segona: des del carrer hi veu llum. Pitja el botó del porter automàtic, amb el cor accelerat, i La Veu respon tremolosa, distorsionada per l'altaveu

o l'emoció. És un edifici vell amb un d'aquells ascensors antics de dues portes: una cap a fora, una cap a dins. Puja lentament pel forat de l'escala, amb el so del mecanisme de fons. Res no el distrau de l'objectiu, ni les parets que reclamen una mà de pintura, ni les baranes de ferro, ni una inscripció gravada amb navalla a la paret de l'ascensor que es para, amb un petit sotrac. Obre una porta, n'obre una altra, tanca les dues i surt al replà del tercer pis. Respira profundament i, amb decisió, prem el timbre. Cinc segons després sent córrer el forrellat de la porta i la clau del pany.

La història no acaba així, és evident que necessita un final d'alguna mena, però l'autor no acaba de decidir-se. Triar un desenllaç vol dir rebutjar-ne molts altres, tancar portes irremeiablement. Espera a veure si una musa, compadida per la situació, li xiuxiueja a cau d'orella el millor final possible, sense ferir ningú, si pot ser. Sempre li passa el mateix. Construeix una història amb més o menys encert, imagina personatges, se'ls estima i, precisament per això, es veu impotent davant l'obligació de segellar-ne el destí. És com un pare massa prudent que li dol veure patir els fills, i els envolta de cotó fluix, i els mima, i no els trau la vista del damunt, pel seu bé. Li costa prendre un determini sobre el seu futur, i no s'adona que tots els camins són bons mestres. És inútil, quan s'encalla en un moment determinat de la història passen mesos abans no tecleja el punt final i, molts cops, el relat jau moribund a la carpeta de pendents de l'ordinador. El document resta mut, i ell, de tant en tant, hi passa de llarg, sense gosar clicar la icona de l'arxiu.

L'Assemblea és multitudinària: són molts els afectats. Seria llarg detallar-ne un a un els assistents. Només com a exemple, podem destacar-ne uns quants. L'aspirant a mosso d'esquadra porta preparant les proves des de fa dos anys i encara es troba en el dilema de presentar-se a les oposicions o acceptar el lloc vacant de trapezista d'un circ. Una parella d'amigues dubten si l'amor que les uneix té alguna cosa a veure amb el lesbianisme. I un regidor de l'equip de govern viu immers en l'angoixa de destruir o fer públiques les proves que incriminen l'alcalde en un afer sexual de moralitat dubtosa. Tots i cadascun dels personatges tenen

motius per indignar-se, i volen que es prenguin mesures de caire urgent. Estan farts de viure en una indecisió constant i necessiten conèixer el rumb dels seus passos. El noi de la pizzeria i La Veu afegeixen un punt més al debat, ja que no tan sols ignoren el seu futur, sinó que manquen d'un tret definitori d'una importància cabdal per a un personatge: el nom. No demanen un carnet d'identitat, ni un número de la seguretat social, només aquest tret tan bàsic per a la seva personalitat. La Veu arriba a esprémer els sentiments dels presents quan exposa amb llàgrimes als ulls la seva especial problemàtica: l'autor ha evitat en tot moment definir-ne el sexe. Les mostres de solidaritat de l'Assemblea posada en peus l'entendreixen.

Quatre hores de debat són suficients: tots estan d'acord. Aquesta data serà l'inici d'una nova era en el món de ficció. Els personatges, farts dels capricis d'un creador tirànic i indecís, es proclamen criatures lliures, ateus acèrrims i protagonistes del seu rumb amb dret al fracàs. No els cal un demiürg incert que jugui a equivocar-se amb el seu destí, i estan tips de penjar a l'altre extrem dels fils d'un titella.

El noi de la pizzeria es dirà Josep Antoni; La Veu, Maria Lluïsa, i, un cop oberta la porta que els separa, sabran perfectament quina mena de futur els espera. Tot depèn d'ells.

ÍNDEX

Badar.....	9
Poder.....	11
La revolució.....	13
“No tengo más que darte”	19
Olors.....	25
La corda que no deixa volar el globus	31
Del cel a terra.....	35
Homenatge a Pere	39
Saltar.....	43
Una màxima perversa	45
Venjança.....	47
D'un gris feixuc.....	51
L'encàrrec	53
D'una trista figura	55
Peticció més que raonable	57
Tràmit d'emergència.....	61
Un moment històric.....	65

116 Índex

La mare de la tórtora	67
Massa pes per a unes espatlles	71
Papers que s'endú el vent	75
Magnetisme.....	79
La cruïlla	81
Rectificar és de savis	83
Les pluges d'aquest agost no faran créixer bolets	87
Quan del cel cauen pilotes.....	89
Ploure.....	91
Els anys malmesos	93
Les dones que fan espelmes	95
La nit de Sant Llorenç	97
Passió fingida.....	99
Fum de records.....	101
El sentit de la vida	103
Taques de cafè	105
Amor platònic	107
Penediment	109
Mals hàbits.....	111
La fressa d'unes petjades	113

